

A.R.

VONNIS OP VERZOEKSCRIFT.

Gelet op de stukken der rechtspleging en meer bepaald op :

- 1) het verzoekschrift dd. 17 juni 1986 op 18.6.1986 ter griffie neergelegd door de raadsman van de N.V.
- 2) de acht aan dit verzoekschrift gehechte stukken,
- 3) de door Ons op 18 juni 1986 aan de leden van de Centrale Ondernemingsraad (werkgevers- en werknemersdelegatie) van de N.V., alsmede aan de vertegenwoordiger van de C.V. te weten de heer gerichte brief, hen uitnodigend om, samen met de raadsman van eiseres, Ons op onze buitengewone zitting dd. 23.6.1986 hun gebeurlijke nadere of bijkomende toelichtingen of opmerkingen te komen verstrekken,
- 4) de bijkomende stukken op onze zitting dd. 23.6.1986 neergelegd door de raadslieden van eiseres, door een werknemerslid van de centrale ondernemingsraad, door revisor en door een lid van de [REDACTED]
- 5) de aanvullende stukken op onze zitting dd. 24 juni 1986 neergelegd door een der raadslieden van N.V. ;

Overwegende dat de raadslieden van de N.V. te weten, Meesters en, alsmede verschillende werkgevers en werknemers leden van de centrale ondernemingsraad der N.V. en de heer Revisor, gehoord werden in de toelichting van hun argumenten op onze zitting dd. 23 juni 1986 ;

Overwegende dat de Heren, algemeen directeur van de divisie en, directeur generaal van de divisie, beiden werkgeversleden van de centrale ondernemingsraad, zich schriftelijk hebben laten verontschuldigen en hun argumenten in hun brieven dd. 19 en 20 juni 1986 hebben uiteengezet ;

Gelet op de bepalingen van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken ;

Overwegende dat de vordering ertoe strekt conform artikel 2 van de wet van 21.2.1985 tot hervorming van het bedrijfsrevisoraat, de C.V. in 't kort , waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is te , een administratieve zetel hebbend te in de persoon van de heer te benoemen als commissaris-bedrijfsrevisor bij eiseres, diens bezoldiging te bepalen en met de taak van commissaris-bedrijfsrevisor te belasten totdat de algemene vergadering der aandeelhouders in zijn benoeming of vervanging heeft voorzien

A. - DE FEITEN.

1.- De N.V. is een belgische rechtspersoon die sedert 31.12.1982, ingevolge een toen doorgevoerde kapitaalsverhoging, over een maatschappelijk kapitaal van BF. 1.770.000.000 beschikt.

De N.V. van Nederlands recht te , is, à rato van 99,9 % aandeelhoudster van de belgische vennootschap.

De toelichting bij de gepubliceerde jaarrekeningen 1984 van eiseres preciseren dat de N.V. gemiddeld 673 mensen tewerkstelde in 1984, te weten 395 bedienden, 242 arbeiders en 36 kaderleden.

2.- De N.V., in verschillende divisies, zoals , georganiseerd, telt drie ondernemingsraden, die respektievelijk te Mons, Ternat en Brussel werden opgericht.

Konform het K.B. dd. 17.3.1986, betreffende de voordracht door de ondernemingsraden van kandidaten voor de opdracht van commissaris-revisor of van bedrijfsrevisor (Belgisch Staatsblad dd. 27.3.1986, p. 4019), beslisten de sociale partners van de N.V. dat de centrale ondernemingsraad - en niet de drie afzonderlijke ondernemingsraden - zou beraadslagen over de door de raad van bestuur voorgedragen kandidatuur van een bedrijfsrevisor.

3.- Op 15.4.1986 droeg de raad van bestuur in de centrale ondernemingsraad de kandidatuur voor van de C.V. " ", ver- tegenwoordigd door Mevrouw en de heren en die respektievelijk werden voorgesteld voor de ondernemingsraden Ternat, Brussel en Mons.

Een uitvoerige discussie werd aan dit voorstel geweid.

Uit de notulen van deze vergadering dient vooral te worden onthouden dat bij de werknemers van N.V. de vrees bestond dat , niet onafhankelijk genoeg zou zijn t.o.v. , een internationaal accountantskantoor dat sedert 1984 de externe auditor van N.V. is.

De centrale ondernemingsraad besliste op 20.5.1986 een nieuwe bespreking te weiden aan het patronaal voorstel.

4.- Op 20.5.1986 vergaderde de centrale ondernemingsraad opnieuw.

De werknemersvertegenwoordigers bevestigden opnieuw hun verzet tegen de benoeming van de C.V. " " vertegenwoordigd door de drie hoger vernoemde personen, o.m. voorhoudend (zie notulen, p. 5) dat :

- " a) het wenselijk ware geweest dat een afgevaardigde van " op 20.5.1986 aanwezig zou zijn geweest,
- " b) de antwoorden van " zeer laconiek zijn,
- " c) zij jammer vinden dat de heer BLOCK, die ook deel uitmaakt van " en aan wie identiek dezelfde vragen werden voorgelegd, " andere antwoorden heeft gegeven die veel direkter en precieser zijn " (door Ons onderlijnd).

De centrale ondernemingsraad besliste op 11.6.1986 een derde en laatste bespreking te weiden aan het werkgevers voorstel om door de statutaire algemene vergadering de C.V. " " tot bedrijfsrevisor en commissaris-revisor te laten benoemen.

5.- Op de centrale ondernemingsraad dd. 11.6.1986 stelt de raad van bestuur nog steeds voor dat de C.V. " " zou worden voorgedragen doch stelt voor dat de enige vertegenwoordiger van deze maatschappij de heer " zou zijn.

De heer " op deze vergadering uitgenodigd, antwoordt op een reeks vragen die hem door de werknemersdelegatie worden gesteld.

Hij preciseert o.m. dat hij voor het jaar 1986 zijn honoraria heeft vastgesteld op BF. 3.090.000.

Dit ereloon vertegenwoordigd 1.310 uren prestaties.

De heer " verduidelijkt expressis verbis dat hij 100 der 1310 voorziene uren voorziet voor het voorbereiden door hem zelf in persoon en het persoonlijk trimestrieel bijwonen van de drie ondernemingsraden van " N.V.

Op het einde van deze vergadering wordt volgende verklaring afgelegd door de gezamenlijke werknemersafgevaardigden :

" de werknemers menen terecht dat de raad van bestuur en directie " kennis dienen te nemen van de gebeurtenissen van de voorbije dagen en weken t.o.v. de installatie van de commissaris-bedrijfsrevisor die verschijnt niet meer als de vertegenwoordiger van de " aandeelhouders maar als een werkelijke vertrouwensman. Voor het " welzijn van de onderneming is het van het grootste belang dat er " geen storingen ontstaan die een sfeer zouden creëren die noodlottig zou zijn voor het bedrijf. Het klimaat van vertrouwen dat er " moet heersen is bijzonder belangrijk vooral met het oog op de " toelichting die hij moet verstrekken aan de personeelsafgevaardigden meer bepaald de economische en financiële informatie over " de financiële structuur en de ontwikkeling van de financiële toestand van de onderneming.

" Wij betreuren ten stelligste de situatie die er is ontstaan door " het eerste voorstel van de raad van bestuur. Door het voorstellen " van een vennootschap van bedrijfsrevisoren handelt de raad van " bestuur niet in de geest van de wet.

" Wij menen dat hij een fysiek persoon moet zijn, daar de rechts- " persoon geen menselijke eigenschappen heeft en moeilijk de rol

" van vertrouwenspersoon kan hebben.

" Wij verkiezen een duidelijke situatie van een bedrijfsrevisor
 " die de opdracht in eigen naam en voor eigen rekening doet.

" Het statuut van vennootschappen van revisoren is trouwens nog
 " niet definitief geregeld en steunt op een overgangsmaatregel.

" heeft de opdracht toevertrouwd om de externe audit
 " te verzekeren.

" De onafhankelijkheid tegenover van ! als be-
 " drijsrevisor moet beschouwd worden in het licht van de reeds
 " bestaande contractuele en dus financiële banden in het buiten-
 " land. De huidige verhouding doet ons vrezen dat er een gevaar
 " bestaat van beïnvloeding van voorbeelden hoeven wij
 " niet meer aan te halen. U heeft ze persoonlijk kunnen aanhoren
 " tijdens de vraagstelling.

" Volgens art. 64bis van de wet op de vennootschappen twijfelen
 " wij bijgevolg aan de onafhankelijkheid van tegenover
 " de onderneming.

" Verder betreuren wij dat in de laatste dagen in persoonlijke ge-
 " sprekken met leden van de ondernemingsraad, zowel intern als ex-
 " tern, aangedrongen werd over de aanvaarding van het voorstel, te
 " meer daar elk lid van onze onderneming behept is met het welzijn
 " van zijn werknemers. Wij willen ook niet nalaten te zeggen dat
 " de directie en de raad van bestuur het een en ander hebben inge-
 " zien en een nieuw voorstel hebben gedaan : met dhr.
 " Hoewel dit geen oplossing geeft aan de motieven.

" Tot besluit moeten wij stellen dat alleen de stemming zal uit-
 " wijzen of het kantoor met dhr. voor de drie ex-
 " ploitatietzetsels, kan aangeduid worden. Wij willen er aan toevoe-
 " gen dat bij een eventuele positieve stemming de ganse werknemers
 " afgevaardigden zijn vertrouwen in zijn keuze zal waarmaken en op
 " zal evalueren ".

Na deze verklaring wordt er overgegaan tot de stemming.

De eerste ronde, een stemming van de voltallige onder-
 nemingsraad, waarbij slechts 11 werkgeversafgevaardigden aanwezig
 zijn en 17 werknemersafgevaardigden, geeft het volgende :

28 stemgerechtigden : 12 ja 15 neen 1 blanco.

De tweede ronde, alleen de werknemersafgevaardigden
 (17 leden), geeft het volgende resultaat :

17 stemgerechtigden : 3 ja 14 neen.

Op 18.6.1986 werden Wij geadieerd conform artikel 2 van
 de wet van 21.2.1985.

*

*

*

B. - BESPREKING.

I. IS HET VOORSTEL EEN MAATSCHAP VAN REVISOREN TE BENOEMEN TEGEN DE GEEST VAN DE WET ?

De wet van 21 februari 1985 tot wijziging van de wet van

22 juli 1953 houdende oprichting van het I.B.R. (Instituut der Bedrijfsrevisoren) laat toe dat bij beslissing van de Raad van het I.B.R. ook burgerlijke vennootschappen die o.m. de rechtsvorm van een cooperatieve vennootschap hebben, op de ledenlijst van het I.B.R. zouden worden ingeschreven.

Een burgerlijke vennootschap bekleed met rechtspersoonlijkheid, zoals een C.V., kan derhalve als vennootschapscommissaris worden aangesteld.

De C.V. " ") werd op de lijst ingeschreven onder nummer (zie bijlage 10 aan het jaarverslag 1985 van het I.B.R.).

Te dien einde maakte zij gebruik, nu het statuut van de burgerlijke professionele vennootschap door de wet nog niet werd vastgesteld, van de voorlopige maatregel opgenomen in artikel 33 van de wet van 22.7.1953 zoals gewijzigd bij de wet van 21.2.1985.

Artikel 33 § 2 van de wet van 22.7.1953 zoals gewijzigd door de wet van 21.2.1985 bepaalt uitdrukkelijk " dat telkens wanneer een controleopdracht zoals bedoeld in artikel 3 (t.t.z. uitvoering van alle opdrachten krachtens de wet aan de bedrijfsrevisoren toevertrouwd) aan een burgerlijke vennootschap wordt toevertrouwd, deze laatste onder haar vennoten, zaakvoerders of bestuurders, een vertegenwoordiger moet benoemen die belast wordt met de uitvoering van de opdracht, in naam en voor rekening van de vennootschap ".

* Artikel 33 § 2 voegt er nog aan toe dat " deze vertegenwoordiger aan dezelfde voorwaarden moet voldoen en burgerrechtelijk, strafrechtelijk en tuchtrechtelijk aansprakelijk is alsof hij zelf de betrokken opdracht in eigen naam en voor eigen rekening zou volbrengen, onverminderd de aansprakelijkheid van de burgerlijke vennootschap die hij vertegenwoordigt ".

Niets belet dat de professionele vennootschap verschillende vertegenwoordigers zou benoemen, b.v. wanneer de vennootschap in verschillende regio's een ondernemingsraad zou hebben of nog wanneer de commissaris de jaarrekening van de vennootschap en de geconsolideerde rekening moet certificeren (zie jaarverslag 1985 I.B.R., blz. 31, n° 9).

De vertegenwoordiger van de vennootschap die met een controleopdracht werd belast, dient o.m. persoonlijk alle taken nader omschreven in artikel 15bis van de wet van 20.9.1948 zoals gewijzigd door artikel 1 van de wet van 21.2.1985, uit te oefenen (zie o.m. K. GEENS, assistent K.U. Leuven " de praktijkvennootschap van bedrijfsrevisoren : een stand van zaken lente 1985 ", in Trainingsprogramma bedrijfsrevisor, referaat 26.4.1985 gehouden voor het Centrum voor fiskale wetenschappen en bedrijfsbeleid, blz. 83 en 84, n° 15).

De parlementaire werken die de nieuwe wet van 21.2.1985 voorafgaan, hebben o.m. benadrukt dat " de tijd voorbij is waar in grote ondernemingen mandaten van revisor slechts aan een fysisch persoon mochten worden toevertrouwd. Nu het beroep van revisor in een internationale kontekst dient te worden geplaatst is het onmisbaar dat zou worden voorzien dat professionele vennootschappen van revisoren zouden kunnen worden opgericht " (zie memorie van toelich-

ting op het wetsontwerp houdende o.m. wijziging van de wet van 22.7.1953).

De voorbereidende werken tonen, naar Ons gevoelen, duidelijk aan dat de wetgever qua revisorenmaatschappijen, twee bekommernissen voor ogen had, te weten de mogelijkheid enerzijds grote professionele revisoren vennootschappen op te richten om grote ondernemingen te controleren en anderzijds binnen een professionele revisorenvennootschap verschillende specialisten te hergroeperen die het mogelijk maken de verschillende noden van de cliënten van de revisorenmaatschap te lenigen (zie o.m. H. OLIVIER, " La profession de reviseur d'entreprises et son organisation ", in la Journée d'études " La Réforme du Revisorat " te Louvain-la-Neuve gehouden op 25.9.1985).

De werknemersafgevaardigden poneerden derhalve volledig ten onrechte op 11.6.1986 dat door " het voorstellen van een vennootschap van bedrijfsrevisoren de raad van bestuur van N.V. niet in de geest van de wet zou hebben gehandeld " (zie op. cit. punt A 5).

II. STAAT DE ONAFHANKELIJKHEID VAN DE C.V. " " BUITEN KIJF ?

Wij dienen na te gaan of de vrees door de werknemersdelegatie op 11.6.1986 geuit dat " er twijfel bestaat over de onafhankelijkheid van t.o.v. de onderneming " gegrond is.

Uit de voor Ons op 23.6.1986 gevoerde debatten is zeer duidelijk naar voor gekomen dat :

a) de C.V. :

- 1) tot enig maatschappelijk doel heeft (art. 3 van haar statuten) " opdrachten uit te voeren die haar en haar venoten worden toevertrouwd in de hoedanigheid van lid van het Instituut der Bedrijfsrevisoren,
- 2) gewone vennoten en medewerkende vennoten telt (art. 8 harer statuten) die allen bedrijfsrevisoren moeten zijn,
- 3) lid is van een internationale federatie van onafhankelijke kantoren van auditors.

heeft strenge, internationaal aanvaarde, controlenormen uitgevaardigd die, zo heeft men Ons voorgehouden op onze zitting dd. 23.6.1986, nog strenger zijn dan deze uitgevaardigd door het I.B.R.,

b) de nederlandse " "vennootschap, " " van de N.V. " " , een wereldconcern is dat o.m. onderworpen is aan de bijzonder strenge controle van de amerikaanse " " , in 't kort " " en o.m. jaarlijks aan deze instantie een gekonsolideerde jaarrekening moet overhandigen .

De eist dat alle auditors, die de verantwoordelijkheid dienen op te nemen over de controle van jaarrekeningen van ondernemingen van de groep uitdrukkelijk hun onafhankelijkheid moeten waarborgen (zie o.m. rule 2.01. " Qualifications of Ac-

countants ", waar o.m. te lezen staat dat de " will not recognize :

- a) any person as a certified public accountant who is not duly registered and in a good standing as such under the laws of the place of his residence or principal office,
- b) any certified public accountant or public accountant as independent who is not in fact independent.

Nu het ' concern een belangrijke internationale functie heeft en de financiële analisten terecht voorhouden dat geconsolideerde jaarrekeningen opstellen de enige manier is om een klare kijk te hebben in de jaarresultaten van een vennootschapsgroep, begrijpt men dat de waarmeding van de jaarrekeningen van de verschillende ondernemingen van het concern, en o.m. van huidige eiseres, dient te geschieden door auditors wier handtekening internationaal erkend is, wat het geval is voor , lid van .

- c) het ook te Brussel gevestigd nederlands accountantskantoor onmiddellijk na de benoeming door Ons van een bedrijfsrevisor, een einde zal stellen aan de externe audittaken die zij sedert 1984 voor rekening van de nederlandse moederverenootschap bij de N.V. vervulde.

Ten deze dient ook aangestipt dat de belgische vestiging van wordt opgedoekt en dat bepaalde medewerkers van , die de eed van bedrijfsrevisor hebben afgelegd door werden overgenomen.

Men ziet niet in hoe deze overname van sommige personeelsleden van - die de revisorale eed hebben afgelegd - enig gevaar inhoudt dat zich t.o.v. N.V., niet als volledig onafhankelijk zou gedragen.

Wat dit punt betreft dient ten slotte aangestipt dat de vroegere commissaris van , de heer , accountant, een kaderlid was van het nederlands concern en dat gelet op de bijzonder strenge deontologie zowel van het I.B.R. als van , qua onafhankelijkheid van de revisor, de benoeming van een revisor de werknemers volledig moet geruststellen t.o.v. de vroegere toestand waar de commissarisfunctie helemaal niet dezelfde onafhankelijkheid garandeerde.

C. - BESLUIT.

1.- Uit wat voorafgaat blijkt dat de twee door de werknemers geuite grieven, te weten enerzijds dat een maatschap tot bedrijfsrevisor of commissaris-revisor benoemen tegen de geest van de wet van 21.2.1985 zou indruisen en anderzijds dat de C.V. zich niet onafhankelijk zou gedragen t.o.v. N.V. en zijn hoofdaandeelhouder, elke feitelijke en juridische grondslag missen.

2.- Voorts dient aangestipt dat de, op onze zitting dd. 23.6.1986, talrijk aanwezige werknemersleden van de ondernemingsraad, geen enkele kritiek hebben geuit tegen de persoon van de heer wiens curriculum vitae door alle leden van de centrale ondernemingsraad gekend is.

Er weze er uiteindelijk aan herinnerd dat de heer
als vertegenwoordiger der C.V. " ", conform ar-
tikel 33 § 2 van de wet van 22.7.1953 persoonlijk burgerrechte-
lijk, strafrechtelijk en tuchtrechtelijk aansprakelijk is alsof
hij zelf de betrokken opdracht in eigen naam en voor eigen reke-
nij zou volbrengen .

3.- Conform artikel 15ter van de wet van 20.9.48 zoals
in deze wet ingevoegd door artikel 2 § 2 van de wet van 21.2.85
benoemen Wij derhalve de C.V. " |

°, met maatschappelijke zetel te ,
een administratieve zetel hebbend te
, vertegenwoordigd in de persoon van haar
vennoot , tot bedrijfsrevisor en commissaris-revisor
van de N.V. voor de periode, met de opdracht en mits
de bezoldiging nader toegelicht in het beschikkend gedeelte van
ons vonnis.

OM DEZE REDENEN :

Wij, , Voorzitter van de Rechtbank
van Koophandel te Brussel, zetelend zoals in kort geding en
conform artikel 15ter, in de wet van 20.9.1948 ingevoegd door
artikel 2 § 2 van de wet van 21.2.1985, bijgestaan door
, Hoofdgriffier,

1. Verklaren het verzoekschrift ontvankelijk en ge-
grond,

2. Diensvolgens, benoemen de C.V. "
, met maatschappelijke zetel te 2020
, een administratieve zetel
hebbend te , waarvan de aangeduide ver-
tegenwoordiger de heer is, tot bedrijfsrevisor
van de Naamloze Vennootschap " ,

3. Belasten haar met de taak van commissaris en met de
opdrachten bedoeld in artikel 15bis van de wet van 20.9.1948 töt-
dat regelmatig in haar vervanging wordt voorzien, dergelijke ver-
vanging slechts uitwerking hebbende na de eerste jaarvergadering
die volgt op haar benoeming dd. 26 juni 1986, t.t.z. ten vroegste
vanaf de statutaire algemene vergadering die N.V. op
de tweede vrijdag van juni 1987 zal houden,

4. Stellen de jaarlijkse bezoldiging van de C.V.
" vast op BF. 3.090.000 (drie miljoen negentigduizend
frank).

Aldus gewezen en uitgesproken in openbare terechtzit-
ting door de Voorzitter van de rechtbank van koophandel te Brus-
sel, zetelend zoals in kort geding, de zesentwintig juni negen-
tienhonderd zesentachtig, waar aanwezig waren de heren :

Voorzitter en , Hoofdgriffier.